

«Timing» i behandlingen av rusmiddelavhengighet

ARA fagdag 7. desember 2018

Sverre Nesvåg
forskningsleder

Kunnskapsbaserte prinsipper for effekt/kvalitet i tjenestene

- Noen spesifikke metoder har et rimelig godt kunnskapsgrunnlag: substitusjonsbehandling, MI, KBT, Familiebehandling
- Godt dokumentert: ulike grader av integrert behandling:
 - God logistikk i overføringen fra et tiltak til det neste
 - Samtidige tilbud fra ulike tiltak
 - Fullt integrert behandling fra ett tiltak
- Godt dokumentert: De vanlige fellesfaktorer (common factors) : allianse, opplevd nytte, formidling av håp
- «Organisatoriske» fellesfaktorer minst like viktige:
 - Tilgjengelighet både i starten og underveis,
 - Kontinuitet i kontakten med hjelpeapparatet
 - Individualisering, basert på monitorering av forløpet
 - (Upubliserte rapport til HOD, kan fås tilsendt ved henvendelse til undertegnede)

«Timing»?

- Når i et endringsforløp skjer hva?
- Når i et endringsforløp har brukeren behov for hva?
- Når i et endringsforløp er det effektivt å gjøre hva?

Eksempler på timing-problemstillinger fra vår egen forskning

- Endringer før oppstart i behandling
- Endringer etter ett år rusfrihet
- Effekter av «behandlingsforberedende» tiltak
- Trening tidlig i behandlingsforløpet
- Døgntiltak som overgangsarenaer for endringer i sosial praksis
- Digitalt formidlet recovery-støtte (RAPP)
- Langtids recovery

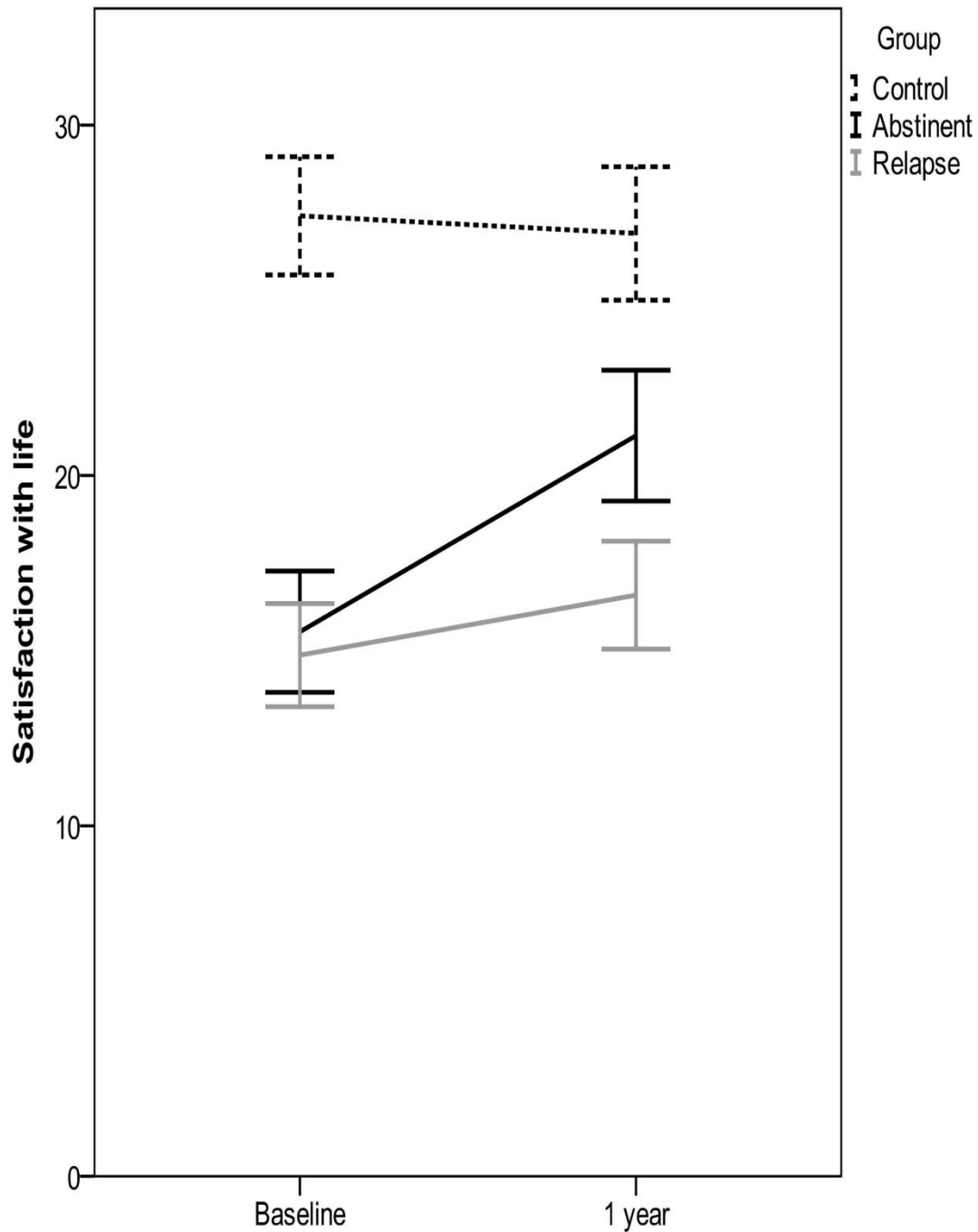
Endringer før oppstart i behandling

- Janne Årstad m.fl. Se:
<https://doi.org/10.1080/14659891.2018.1436608>
- Viktigste funn: Stor variasjon ikke bare i vanlige kriterier for «readiness to change» men i graden av bevissthet om eget endringsønske.
- Situasjon ved oppstart: fra allerede langt ute i endringsprosessen til oppstart i behandling som en «ikke-beslutning»

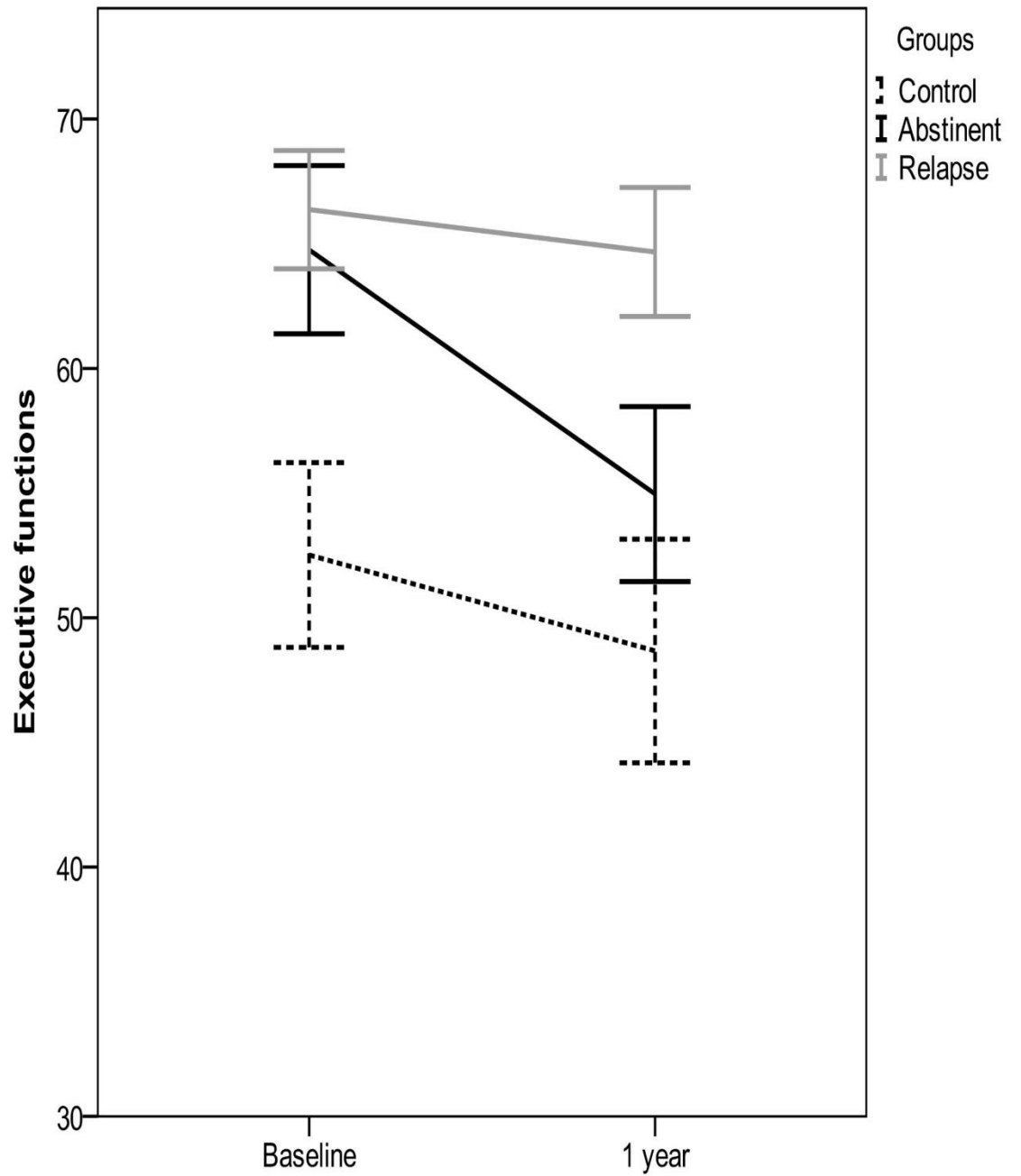
Endringer etter ett års rusfrihet

- Egon Hagen m.fl.: de to siste artiklene i phd-en
Se: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/28159440>
og: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/29450242>
- To målepunkt – men hva med profilen på endringene mellom de to punktene?
- Nye og mer differensierte analyser på vei

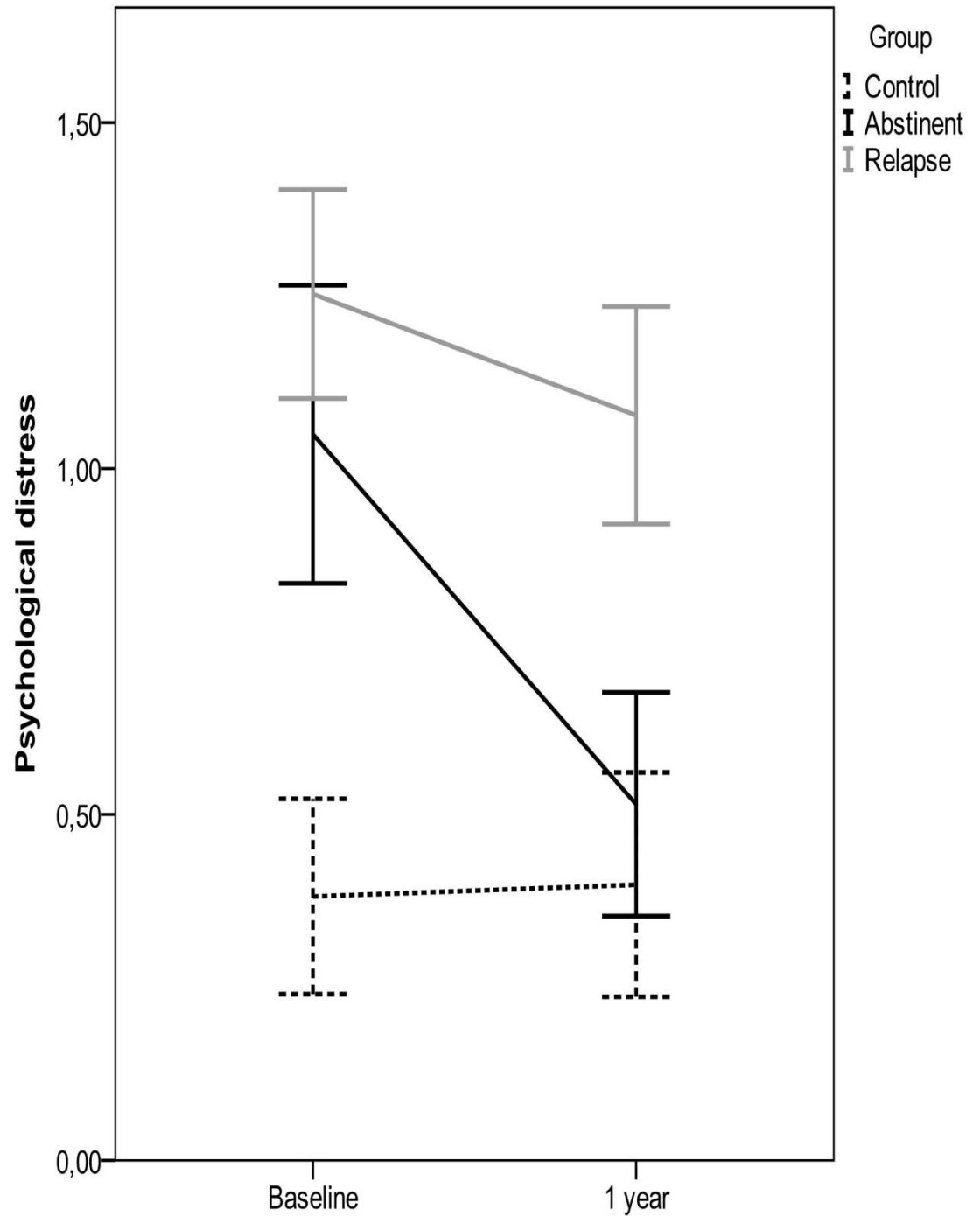
Satisfaction with Life

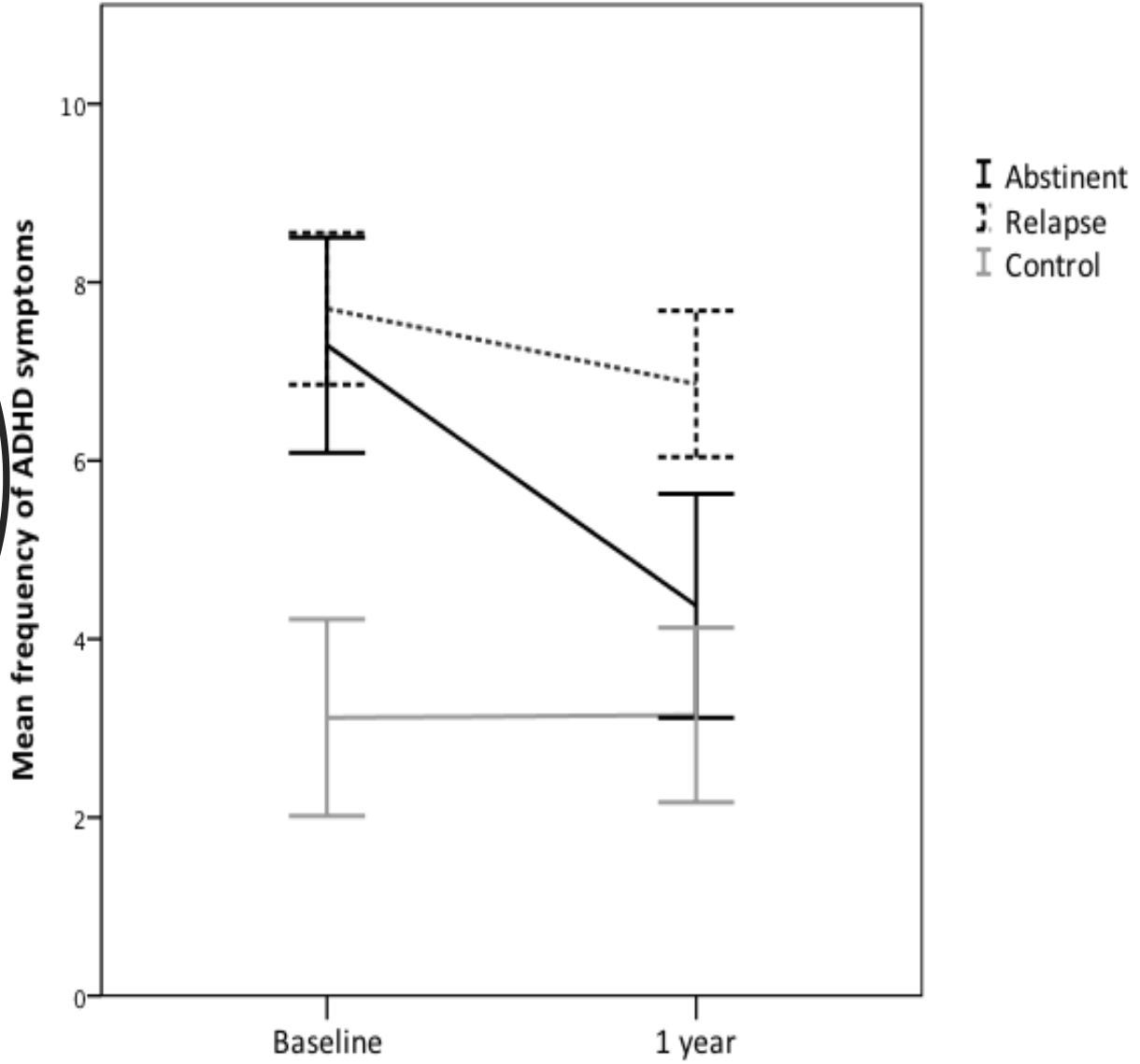
Executive functions

Psycho- logical distress

ADHD symptoms

Effekter av «behandlingsforberedende» tiltak (BFT)

- BFT – beskyttelse, døgnrytme, mat, aktivitet
- Sverre Nesvåg m.fl: Se: https://www.idunn.no/tph/2017/02/drop_out_fra_langtid_s_doenbasert_rusbehandling
- En institusjon: 10 prosentpoeng forskjell i drop-out med/uten BFT
- Særlig stor effekt på pasienter med anti-sosiale personlighetstrekk eller kognitive vansker
- Anne Lill Njå: Masteroppgave 2017 (kontakt forfatter)
- To institusjoner: 70% drop-out uten BFT, 30% drop-out med BFT

Trening tidlig i behandlingsforløpet

- Tidligere forskning på trening etter behandling: ingen effekt på tilbakefall, noe effekt på psykisk helse Se: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17461391.2010.509889>
- Øyvind Andreassen m.fl. Prosjekt i gang i stabiliseringsavdelingen på FAB: Effekten av trening på bedre kognisjon i et BFT: høy-intensiv trening første 8 uker etter avrusning
- Einar Furulund B3 (10.2 plasserte pasienter), under oppstart: Effekten av trening: helse, motivasjon

Døgntiltak som treningsarena for ny sosial praksis (into the unknown)

- Inger Eide Robertson & Sverre Nesvåg, se: journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1455072518796898.
- Tidligere forskning på endringsprosesser med social practice theory som teoretisk utgangspunkt: kroppsliggjort praksis, habitus, felt, doxa (noen referanser:
doi:10.1111/j.1467-9566.2010.01278.x
doi:10.1177/1469540510391765
doi:10.1111/j.1467-9566.2007.01018.x
- Døgntiltak, pasientfellesskap som en liminal fase og treningsarena for rusfri sosial praksis

Digitalt formidlet recoverystøtte

- Sverre Nesvåg og James McKay, review se: [doi:10.2196/jmir.9873](https://doi.org/10.2196/jmir.9873)
- Omfattende forskning: betydningen av sosial støtte i recovery
- Men forskjell på nettverk/arena/aktivitet og sosial støtte – re-etablert kompetansegruppe
- Anne Lill Njå, Aleksander Skålevik, Sverre Nesvåg: RecoveryApp (RAPP): effektiv kommunikasjonsteknologi – rett støtte fra rett person til rett tid. Utprøvningsprosjekt i vår region, i Bergen og i Tromsø. Neste fase: forebyggingseffekt på tilbakefall og på flere mål på recovery

Langtids recovery

- Jone Bjørnstad, Thomas Svendsen, Aleksander Skålevik, Tale Slyngstad: igangsatt kvalitativt prosjekt – intervju 30 Stayer-deltakere som har vært rusfrie 4-5 år.
- Dennis m.fl 2007: endringer i mestringsstrategier An eight-year perspective on the relationship between the duration of abstinence and other aspects of recovery. *Eval Rev*, 31(6), 585-612.
- Kvalitative endringer i identitet og samfunnstilpasning gjennom ulike faser av recovery-forløpet: «surrender and differentiation», artikkel innsendt.
- Flere vil bli involvert i flere publikasjoner på dette materialet

Konklusjon

- Spørsmålene om
 - hva som skjer **når** i personens endringsforløp,
 - hvilke behov personen har **når** i forløpet, og
 - hvilken type hjelp og fra hvem de ut fra dette bør tilbys **når** i forløpet,
- er relevante i alle deler av forløpet.
- Timing må derfor vurderes som en av de viktigste fellesfaktorene i forhold til hva som gir kvalitet og effekt i behandlingen av rusmiddelavhengige.
- Utfordringen til dere: Hvilke konsekvenser må denne kunnskapen få for hvordan vi skal utvikle vårt eget behandlingstilbud – og vårt tilbud i samarbeid med andre?

Takk for oppmerksomheten!